

Peter Suhadolc
Poročilo o FEPA kongresu 2014
v Luganu, Švica 4

Igor Pirc
SedmoOkno Kranj 2015 5

Dario Filjar
(Pre)maló znani porto provizoriji –
Mariborski provizorij iz 1937 6

Mihael I. Fock
Agencija Lloyd v Jeruzalemu 12

Bojan Bračič
Poštne v notranjem pisemskem prometu
Kraljevine SHS, Kraljevine Jugoslavije
in Kraljevine Italije 14

Karmen Jerenko, Bojan Bračič
Mladi filatelisti v Trakoščanu 21

Srečko Beričič
Škofjeloški filatelisti najuspešnejši na
EURO-PHILI 2014 24

Veselko Guštin
Lugano 2014 26

Bojan Bračič
Čakovec Fila 2014 28

Boštjan Petauer
Kongres A.I.E.P. v Benetkah 29

Srečko Beričič
Ob 120-letnici prve javne električne
razsvetljave na Kranjskem 30

Vojko Čeligoj
Filatelistična razstava dveh jubilejev 32

Alojz Tomc
65 let FD Novo mesto 33

Ivo Aščič
Pomoč v poplavah 38

Bojan Bračič
Aktivnosti v Celju in Žalcu 39

NOVA FILATELIJA Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie — FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations — FEPA)

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Veselko Guštin,
Igor Pirc, Lojze Tomc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Priporočeno pismo, poslano mesec pred začetkom vojne. Pravilno frankirano po ceniku iz 1. 4. 1940.

Prelom in tisk:
www.evrografis.si
december 2014

Naklada:
1200 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303

Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasilo prejemajo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXX

ŠTEVILKA 4/2014

Beseda urednika

Napake, napake, napake ..... v prejšnji številki je bilo nekaj velikih. Problem je nastal, ker je končno postavitev, ali pripravo za tisk, namesto standardnega izvršnega oblikovalca, ki je bil na bolniški, delal nekdo drug. Kot običajno, sem iskal napake pri pikah in vejicah, podpisih pod slikami itd., in pri tem spregledal napačno vstavljene podpise pod naslovi v nekaj člankih. Ker vsako besedilo običajno preberem vsaj trikrat, celotnih besedil v končnem osnutku seveda nisem ponovno bral. V prihodnje bomo sistem kontrole dopolnili, sicer pa, kot pravi rek: »Napako lahko naredi le tisti, ki kaj dela«. Kot urednik sem se veselil, ker je imelo zadnjih nekaj številke Nove filatelije zajetnejši obseg, čeprav sem imel zaradi tega več dela. Toda prišlo je opozorilo. Lepo in prav, da se je povečalo število člankov, tako strokovnih kot tudi poročil iz življenja in dela društev ter poročil o drugih filatelističnih aktivnostih. Vendar je tiskanje glasila strošek, ki se mu ne moremo izogniti, odvisen pa je od obsega revije. Žal omenjene stroške zaenkrat pokriva samo en stalni oglaševalec, to je Pošta Slovenije. Če torej želimo večji obseg naše revije še naprej, bo treba najti vsaj občasno še kakšnega drugega oglaševalca, sponzorja ali donatorja in to ni izključna naloga uredništva.

Zaenkrat smo po sklepu uprave FZS obseg Nove filatelije limitirali.

Drugi, ki kličejo po pomoči, so filatelistični krožki, ki po nekaterih slovenskih šolah uspešno delujejo. Z določenimi pripomočki za delo jih podpira Pošta Slovenije, vedno pa jim primanjkuje znamk in drugega filatelističnega gradiva. Donatorski sklad je vedno odprt in v letošnjem letu sta vanj obilno darovala Vilijem Šetar in Zoran Žagar. Lahko pa člane krožkov tudi sami neposredno obdarujete, kot so to že storili FD Ljubljana in njegovi člani Jakob Hvastija, Bojan Kranjc, Radovan Močnik in Boštjan Petauer. V imenu mladih vsem velika hvala. Naslove krožkov oziroma mentoric in mentorjev lahko dobite v uredništvu Nove filatelije.

In kot običajno v zadnji številki v letu: vsem zdravo, uspešno in filatelističnih užitkov polno leto 2015.

Poročilo o FEPA kongresu 2014 v Luganu, Švica

Letošnji kongres Zveze evropskih filatelističnih združenj (FEPA) je potekal v prijaznem turističnem mestecu Lugano ob istoimenskem jezeru v Švici. Tudi toplo jesensko vreme je prispevalo k dobremu vzdušju na kongresu, ki je v glavnem potekal slavnostno, saj slavi letos FEPA 25. obletnico ustanovitve

Delovni del je potekel gladko, saj so bili vsi zadovoljni nad poročili in obračunom, ki jih je podala uprava, ki ji predseduje Španec Jose Ramon Moreno in v kateri imamo kot tajnika kolego Bojana Bračiča. Za nas je še posebno razveseljiva novica, da bodo FEPA revijo FEPA News odslej tiskali v Sloveniji in jo tudi od tu razpošiljali, saj so zadevni stroški pri nas bistveno nižji. Tudi to je promocija Slovenije.

Edina dva predloga, ki ju je kongresu formalno poslala portugalska federacija, sta bila po krajši razpravi umaknjena. Eden je zadeval predlog, da bi v pravilih za razstave izrecno napisali, naj bi na razstavah po možnosti sodelovali sodniki iz vseh sodelujočih držav. Če bi tak predlog sprejeli, bi lahko to močno pogojevalo organizatorje. Vsebino predloga je kongres sprejel le kot priporočilo, ki bo zapisano v smernicah za delovanja FEPA svetovalca ob razstavah, ki imajo podporo ali patronat FEPA. Drugi predlog se je vrтел okoli načina izvolitve častnega predsednika FEPE. Tudi tu se je kongres strinjal, da portugalski predlog ni najboljši. V bodoče bi lahko predlagali le pogoje, katerim mora predsednik FEPE zadostiti, da postane samodejno častni predsednik.

Dalje je bil govor o pravilniku za ocenjevanje literature, predstavljene v elektronski obliki. Kongres je določil, da bosta zadevni predlog v sodelovanju pripravili španska in nemška zveza, ki je osnutek že uporabila na IPHLI razstavi in na sojenju letošnje razstave Multilaterala. Predlog bo FEPA posredovala

vsem ostalim zvezam za morebitne pripombe.

Fernando Aranaz, podpredsednik FIP, je predlagal, da bi v razredu aerofilatelija uvedli dva podrazreda. V enem bi bilo tako možno razstavljati tudi letalske znamke, žige ter z letalsko pošto povezane poštne oznake. V razpravi je prišlo do predloga, naj se ohrani skupni razred in naj se spremeni le definicijo gradiva, ki jo lahko razred aerofilatelije vsebuje. Aranaz bo predlog poslal FIP-ovi komisiji za aerofilatelijo.

Ari Muhonen, novi administrator (webmaster) spletne strani www.fepa-news.com, je na kratko predstavil prenovljeno spletno stran in se priporočil za sodelovanje vseh s prispevki.

Priznanje FEPA Filatelistični zvezi Slovenije.

Dve bodoči razstavi sta zaprosili za FEPA pokroviteljstvo. Prva – Notos 2015 - bo novembra naslednje leto v Atenah, Grčija. Na njej bo sodelovalo 21 držav južne Evrope. Ta razstava bo gostila tudi FEPA kongres. Druga razstava pa bo v mestu Tampere na Finskem maja 2017 in bo slavila stoto obletnico finske neodvisnosti. Slednja bo splošna FEPA razstava z udeležbo vseh članic.

Osebna znamka, ki je nastala po ideji Bojana Bračiča in tehnični realizaciji Mirijane Bračič, je navdušila mnoge udeležence kongresa, saj so jo kasneje objavili v več filatelističnih revijah.

Slavnosti del se je začel s podelitvijo FEPA medalj in priznanj. FEPA medaljo 2013 sta prejela znani švedski tematski filatelista Gunnar Dahlvig za izredno

delo v organizirani filateliji, ter Grk Stefano Calliga za izredno filatelistično študijo in raziskovanje. Dansko društvo za poštno zgodovino in Zbirateljsko društvo iz Vale do Neiva (Portugalska) sta prejela FEPA Pohvalno diplomo 2013.

Sledilo je podeljevanje priznanj in spominske srebrne čašice tistim FEPA članicam, ki so v vseh letih FEPA delovanja priredile vsaj dva dogodka s sodelovanjem FEPA. Med prejemniki (za Alpe-Jadran filo '99 in Maribofilu 2012) je bila tudi Filatelistična zveza Slovenije.

Priznanja so prejeli še Poljak Ludvik Malendowicz in Belgijec Eddy van Vaeck, ki sta sodelovala v FEPA upravi dva ali več mandatov, ter častni FEPA predsedniki Britanec Alan Huggins, Portugalec Pedro Vaz Pereira in Danec Jørgen Jørgensen. Na koncu so udeleženci dobili spominsko osebno znamko s FEPA logom in napisom za 25 let FEPE, ki jo je za to priložnost vsem podarila FZS. Tudi s to lepo gesto smo se Slovenci na kongresu izkazali.

Peter Suhadolc

SedmoOkno Kranj 2015

Že sedmič smo se lotili priprav na enovitinsko razstavo, ki bo potekala od 3. do 12. septembra prihodnje leto v Gorenjskem muzeju v Kranju. Prireditev pripravljamo skupaj z Gorenjskim muzejem in tokrat pod pokroviteljstvom regionalne skupine Alpe Jadran Filatelija. To pomeni, da vabimo razstavljalce iz vseh sedmih držav, po pet iz vsake in deset iz Hrvaške, saj sodelujemo s Hrvaško filatelistično zvezo po posebnem dogovoru. Povabili smo tudi vse filatelistične zveze iz območja nekdanje skupne države, pa tudi posebnega gosta. Odločili smo se namreč, da bomo na vsako prihodnjo

razstavo povabili po eno filatelistično zvezo. Prihodnje leto bodo gostovale izraelske filatelistične zbirke.

Z ozirom, da je izvedba FIMERE/FIRAMLE v Trbolvjah prihodnjo pomlad pod vprašajem, štejem za dolžnost, da omogočimo domačim razstavljalcem več oken, kot običajno.

Pravila razstave (IREX) in prijavnica sta objavljeni na spletni strani www.fzs.si. Vsi ste prijazno vabljeni, da dokončate ali dopolnite svoje eksponate ter jih prijavite. Zgodnje jesenski Kranj vas pričakuje!

Igor Pirc

(Pre)malo znani porto provizoriji - Mariborski provizorij iz 1937

Članek je prvi v nizu, v katerem objavljamo znane podatke o nekaterih malo znanih porto provizorijih. Naš cilj je spodbuditi bralce, da z nami delijo vse podatke in slike teh objektov iz njihovih zbirk, da bi na ta način zbrali podatke o njih in morebiti na koncu objavili posebno izdajo, ki bi obravnavala porto-provizorije z območja Slovenije, Hrvaške in območij bivše države Jugoslavije.

Kaj je porto znamka?

Vsak resnejši filatelist ve, da poštna praksa (in s tem tudi filatelija) razlikuje dve vrsti poštnih znamk: franko in porto.

Franko znamke služijo frankiranju pošiljk, kot potrdilo, da je poština plačana vnaprej s strani pošiljatelja. Lepijo se na sprejemni pošti in žigosajo z dnevnim žigom te pošte. Malo manj je znana zahteva poštnih pravil, da sme franko znamke žigosati samo poštar na sprejemni pošti. Če to izpusti, potem pošta, ki opazi, da je znamka ostala nežigosana, te znamke ne sme žigosati, ampak jo mora prekrižati in zraven nje odtisniti žig pošte.

Pravilno rokovanje – dostavna pošta Ivanec je ugotovila, da znamke niso žigosane (strojni žig jih je zgrešil). Zaradi tega jih je poštar prekrižal z modrim poštnim svinčnikom in zraven odtisnil dnevni žig pošte.

Franko znamke lahko prilepi poštni delavec na sprejemni pošti, lahko jih nalepi sam pošiljatelj. So v prodaji in kot take so predmet zbiranja. Franko

znamke so lahko redne in priložnostne, slednje so nastale s pojavom filatelistov in interesa za prenosom informacij in propagande z znamkami.

Porto znamke so za razliko od franko znamk povsem „druge zveri“. Služijo plačevanju poštine **na dostavni** pošti in to za: plačilo manjkajoče poštine, ki je pomotoma ni plačal pošiljatelj na sprejemni pošti (njihova primarna naloga je „portiranje“), plačilo za poste restante (poštno ležee) pošiljke, za ležarino paketov itd.

Če poština za navadno pošiljko ni dovolj plačana (primer, ob priliki oddaje pisma ali dopisnice v poštni nabiralnik), poštar na sprejemni pošti odtisne žig „T“ („taxe“ oziroma »obremenitev«) in zapiše vsoto manjkajoče poštine. Poštar na dostavni pošti mora od naslovnika izterjati **dvojno vsoto manjkajoče poštine**.

Zakaj dvojno? Od časa Hillove poštne reforme se je poština, ki je bila plačana po prejemu, računala dvojno, zato ker je obstajal riziko, da ta poština ne bo plačana (naslovnik je ne bo hotel plačati), poštna storitev pa je že opravljena in Pošta je že imela strošek.

Kako poštar zaračunava porto poštino? Tu stopijo „v igro“ porto znamke. Poštar nalepi porto znamke na pošiljko, ki jo mora dostaviti, in jih s tem „zadolži“. Pismonoša ob dostavi izterja vsoto porto znamk in jih razdolži s polaganjem denarja v blagajno.

V primeru, da dostava oziroma izter-

Ta dopisnica je dvakrat portirana: enkrat neuspešno (pri tem je poštar prekrizal porto znamko z modrim svinčnikom) in drugič uspešno, ko je od naslovnika izterjana vsota 20 fillerjev.

java ni uspešna, mora poštar prekrizati porto znamke s svinčnikom in jih tako razdolži.

Zaradi svoje interne narave se porto znamke niso prodajale v prosti prodaji, uporabljali so jih samo poštni delavci. Vse porto znamke so bile „rednega“ tipa, po pravilu niso izdajali priložnostnih porto znamk, ker te znamke niso v prodaji. (Obstajajo izjeme – celo „porto blok“, vendar so to zanemarljive „anomalije“). Zaradi tega ne čudi, da porto marke niso bile posebej zanimive filatelistom, razen tistim, ki gledajo v poštno zgodovino.

Kaj je porto provizorij?

Provizorij je začasna izdaja, nekaj, kar je izdano na kratek rok in (v glavnem) zaradi nuje – pomanjkanja „definitivne“ solucije, oziroma prave izdaje. Do porto provizorija pride, ko zmanj-

ka zaloga pripravljenih porto znamk, pošta(r) pa se odloči objekte za zamenjavo označiti z začasnim namenom – kot porto znamke.

Najbolj pogosto je ta objekt frankovna znamka, katerih zaloge na pošti so dovolj velike.

Vsa ta zgodba bi morala biti „filatelistično“ čista, vendar v praksi to vedno ni tako. Posebno v dobi Države SHS (1918-1919), vendar tudi kasneje, so mnogi »iznajdljivi poštarji« (oziroma filatelisti „preoblečeni“ v poštarje) dobili idejo o izdajanju porto provizorijev.

Kako se je to dogajalo? Po enem od navedenih postopkov:

a) Z roko zapisan „porto“ (taki provizoriji so hkrati najbolj avtentični, ker nimajo ambicije, da bi tako označene znamke postale „izdaja“).

b) Ročni pretiski „PORTO“.

c) Uporaba žiga „T“, ki se uporablja za obremenitev.

Anonimni poštar tu ni imel ambicije narediti novi porto-provizorij (izdajo), ampak je samo želel zaračunati ležarino za paket in to korektno označiti v situaciji, ko so mu manjkale porto znamke.

Najenostavnejša rešitev za portiranje ob pomanjkanju porto znamk je bila uporaba franko znamk. Pri tem je veljalo upoštevati pravilo, da se franko znamk ne žigosal (ker je šlo za dostavno pošto), ampak se jih prečrta s svinčnikom.

Zaradi pomanjkanja porto znamk rdečega križa, je poštar v Tolminu uporabil franko znamko. Pri tem je ni žigosal, ampak razveljavil z zapisom datuma s svinčnikom nanjo, kar je bil korekten postopek.

Ta cela zgodba velja do konca 1950-tih, ko so začele porto znamke počasi izginjati, portiranje pa se izvaja s franko znamkami.

Problemi s porto-provizoriji

Prvi problem za nas filateliste je pomanjkanje kompletnega pregleda porto provizorijev na naših območjih. Skozi

nekaj desetletij, od 1918 do 1945, je bil v uporabi niz porto provizorijev. Za področje Verigarjev je naredil najboljši pregled tega Stanislav Čičerov v svojem delu Slovenija – Portovne Znamke 1919-1921 ([2]). Za ostale izdaje SHS in za obdobje Jugoslavije je še vedno najboljši vir Priručnik HFS ([3]). Dragan Novak je začel ključno delo s člankom „Franko i Porto provizoriji Jugoslavije“ v Filateliji št. 1-3/1941, vendar se zaradi vojnih dogodkov ta serija ni nadaljevala. Slabost Priručnika je tudi pomanjkanje slikovnega gradiva. Tako na primer danes nihče ne ve, kako je izgledal krapinski porto-provizorij.

Drugi problem je pomanjkanje kritičnega pogleda na nekatere od porto provizorijev, ki so očitno nastali zaradi špekulacije. Vse do danes se nekatere take izdaje poskušajo rehabilitirati.

Sama lastnost porto znamk bi morala čuvati njeno „poštno čistočo“, posebej ko porto znamk ni in namesto njih uporabljajo male količine nadomestnih objektov. No, ko se neki porto provizorij vidi v večini ali vedno na „lepih pismih“, „frankirano“ (v resnici je nastal za portiranje) takrat očitno nekaj ni „štimalo“ pri izdelavi in uporabi porto provizorija.

Slavonski Brod, Vukovar, Varaždin je samo nekaj primerov „fantoma“, vendar tudi mariborski in ljubljanski SHS provizoriji niso brez takih filatelističnih proizvodov.

Mariborski porto-provizorij Rdečega križa 1937.

Naš niz bomo začeli z manj ali bolj poznanim porto provizorijem. Specifičnim, saj gre za provizorij porto doplačilne znamke, doplačilnice za Rdeči križ.

V letih 1933-1940 je bil v Kraljevini Jugoslaviji uveden obvezen prispevek

„Filatelistično lepo“ vukovarsko pismo. Portirana „loko“ (mestna) pisma je bilo najlažje pripraviti: potrebno je samo variirati datum v žigu (odtisliti ga dan kasneje), vendar je bilo modro spoštovati pošne pristojbine, kot v tem primeru.

Ali je mariborski SHS porto-provizorij na tem pismu opravil svojo nujno-začasno nalogo?

za organizacijo Rdečega križa v posebnem tednu. Poštna pošiljke, dopisnice, pisma in paketi so bili predmet dodatnega plačila prispevka, za katerega je izdana posebna „znamka“. Pravim „znamka“, ker striktno gledano to ni bila poštna znamka, saj z njo ni bila plačana nobena poštna storitev. Zaradi tega je ta znamka v resnici nalepka, vinjeta, pepelka (cinderella) z obvezno uporabo. Ker jo je izdala in uporabljala pošta, ki jo je tudi žigosala, je ta nalepka imenovana **doplačilna znamka**.

Ob doplačilni znamki je izdana tudi porto doplačilna znamka, da bi bilo rokovanje z njimi (žigosanje, uporaba) istovetno uporabi franko in porto znamk. Kljub temu obstaja razlika. Neplačan prispevek Rdečemu križu na sprejemni pošti ni „kaznovan“ z dvojno vsoto na dostavni pošti, ampak z enakim zneskom. Za doplačilo Rdečemu križu je bilo pošti vseeno, če to plača pošiljatelj ali naslovnik.

Prvi par doplačilnih znamk je izdan leta 1933, v uporabi je bil tudi v letih 1935 in 1937.

Leta 1937 je bil teden obveznega doplačila od 19. do 25. septembra.

V tem tednu je nastal porto-provizorij Rdečega križa na pošti Maribor 1, ki ga vidite na sliki:

Že katalog Jugomarke iz 1980-tih navaja, da so nekatere pošte uporabljale redne doplačilne znamke, ki so jih žigosale z žigom P ali T, da bi jih uporabljale kot porto znamke.

Priručnik HFS-a št. 9 ([3]) prinaša

Prve doplačilne znamke za Rdeči križ.

več podatkov in navaja nekaj primerov, med drugimi tudi ta, mariborski. Poleg tega navedka in slike o omenjenem provizoriju nisem našel drugih informacij.

Izgleda, da je pošta Maribor 1 ostala brez porto znamk in je franko-doplačilne znamke modre barve žigosala z modrim žigom P, kot je videti na sliki 8. Videl sem še nekaj drugih primerov z datumi od 20. do 23. septembra 1937; vsi so na službenih pismih.

Mariborski porto-provizorij na službenem pismu iz Ptuja v Maribor.

Bralce pozivamo, da pošljejo digitalne kopije (skene) svojih primerov obravnavanega porto provizorija na e-naslov urednika Nove filatelije, da bi lahko dopolnili informacije o tem provizoriju.

Dario Filjar
dario.filjar@gmail.com

Iz hrvaščine prevedel Bojan Bračič

Viri

- [1] Generalna Direkcija Pošta, Telegrafa i Telefona: Uputstvo za vršenje unutrašnje pismonosne službe, UPS-1, Beograd 1955
- [2] Stanislav Čičerov: Slovenija – Portovne znamke 1919-1921, Ljubljana 2008
- [3] Priručnik maraka jugoslavenskih zemalja – Svezak 9- Zajednička izdanja stare Jugoslavije 1921-1941, II dio (izdanje Hrvatski Filatelistički Savez, 1951)

V tem primeru je znamka poleg žiga P žigosana tudi s črnim žigom T.

Trendi v filateliji so dostikrat podobni modi - ne sledijo neki logiki. Nekatere špekulativne porto-provizorije zbiralci iščejo, medtem ko drugi provizoriji brez špekulativnega karakterja ostajajo v senci, kot ta provizorična porto izdaja PTT Podjetja Split, namenjena za plačilo (porto) poštnine za poštno ležeče in ležarino paketov.

Agencija Lloyd v Jeruzalemu

Agenzia del Lloyd Austriaco je bila ustanovljena leta 1832 v Trstu kot samostojni del multinacionalne ladijske in zavarovalniške delniške družbe iz Londona. Vzpostavila je ladijski in poštni promet v Mediteranu. Del tega so bile tudi agencije v Sveti deželi in Levantu (Konstantinopol, Aleppo, Beirut, Haiffa, Jaffa in Jeruzalem).

Sedež Lloyda v Jeruzalemu je bil v ortodoksni judovski četrti Mea Shearim, severno od starega mesta.

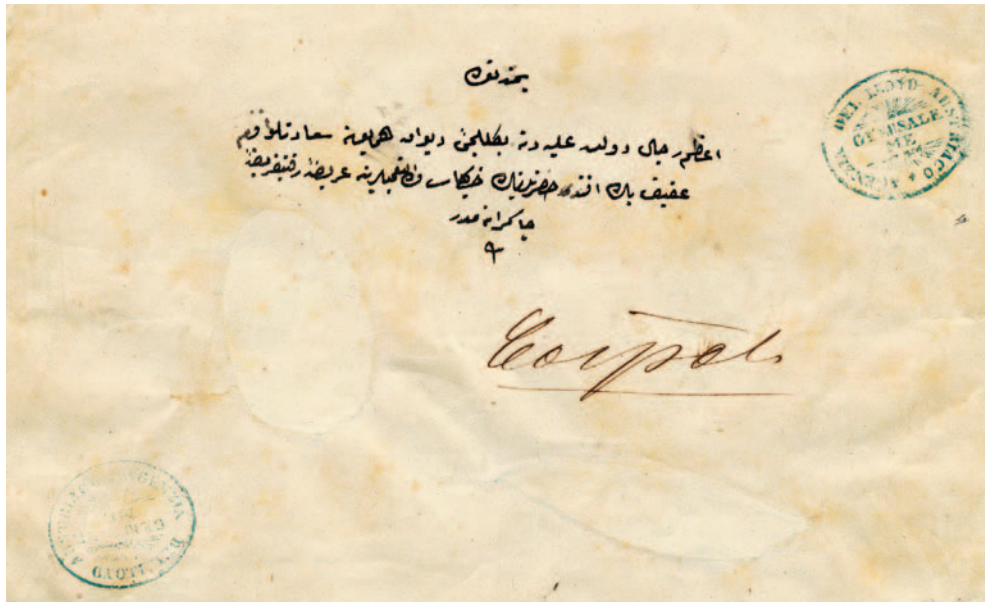
Agencijo so odprli leta 1852 kot prvo v Sveti deželi. Pošto so pošiljali s kurirji v Jaffo in Beirut, od tam pa z linijskimi ladjami proti Konstantinoplu in Trstu. Poštni urad je deloval do leta 1859, ko je bil nadomeščen s cesarsko-kraljevim (KK) poštним uradom Avstrije, ki je že začel uporabljati znamke (za Lombardijo in kasneje Levant in Kreto).

Značilna za Lloyd je uporaba ovalnih žigov v treh različnih barvah: črni, modri in zeleni. Po letu 1859 so upora-

bljali le še okrogle ladijske žige z rimsko številko ladje, s katerim so žigosali znamke in pisma, oddana na ladjah in v pristaniščih.

Takšnih pisem se je ohranilo le deset (v rokah filatelistov) in so »sveti Gral« za vse zbiralce Avstrijskega Levanta, Svete dežele in Jeruzalema. Enako redki so tudi ostali Lloydovi žigi (ovalni) iz drugih mest. Vsi so izredno iskani. O cenah zato ne bomo govorili.

Marca leta 1859 je bila v Jeruzalemu odprta K und K pošta (na ulici kralja Davida v starem delu mesta ob Jaffskih vra-

1854 Pismo iz Jeruzalema, poslano leta 1854 v Konstantinopol z dvema modrima ovalnima žigoma AGENZIA DEL LLOYD AUSTRIACO GERUSALE/ME s samo enim M namesto dvema (kasnejši ponaredekli imajo pravilna dva M).

Poštnina je obračunana na zadnji strani pisma (4/30). Štiri krajcarji plačano vnaprej, razlika 30 krajcarjev pobrana pri naslovniku.

31. julij 1864 - pismo z znamkami za Lombardijo, poslano iz KuK poštnege urada s poštno kočijo v Jaffo. Okrogel žig 31/7 GERUSALEMME. Poštšina 10 Soldov (8 Soldov poštine do Jaffe in 2 za dostavo v Jaffi).

tih), ki je prevzela vlogo Lloyda pri dostavi in odpremi pošte. Tako Lloyd kot KuK Avstrijski poštni uradi so sloveli po

natančni, hitri in zanesljivi dostavi pošte. Zato so konkurirali majhnemu francoskemu poštnemu uradu in tudi novo nastali otomanski poštni uradi (1870) niso bili tako uspešni.

30. oktober 1876 - pismo z dvojno težo, poslano iz Jeruzalema v Konstantinopol. Zadaj dohodni žig Lloyd Agencije 15.11. v Konstantinoplu. Poštšina 20 soldov za dvojno težo.

Avstrijski KuK poštni urad je deloval do 30. septembra 1914, ko so zaradi prve svetovne vojne zaprli vse tuje poštne urade in je do padca Jeruzalema v britanske roke leta 1917, ostal le Otomanski poštni urad. Lloyd deluje še danes in je pojem v pomorstvu in zavarovalništvu po celem svetu.

Mihael I. Fock, FRPSL
mihael.fock@exoterm.si

Viri:

Anton Steichele: The Foreign Post Office in Palestine 1840 - 1918 vol II. (1991)
Avtorjeva fil. zbirka Jerusalem 1655 - 1917

Poštnine v notranjem pisemskem prometu v času Kraljevine SHS, Kraljevine Jugoslavije ter Kraljevine Italije, od 1920 do 1941

Poznavanje poštnin (poštnih tarif) je pomembno za kakršnokoli raziskavo poštne zgodovine. Poštnine, ki so veljale na območju današnje Slovenije, v domači filatelistični literaturi sistematično še niso bile objavljene, zato poskušam z obravnavo poštnin po posameznih obdobjih to nadoknaditi.

Tokrat so prikazane poštnine, ki so veljale v notranjem (domačem) pisemskem prometu v času kraljevin, v kate-re je bilo vključeno ozemlje današnje Slovenije. Poštnine iz tega obdobja je za Kraljevino SHS in Kraljevino Jugoslavijo prikazal J. Veličkovič v Filateliji št. 242. Pri primerjanju s podatki nekaterih drugih avtorjev sem ugotovil, da se posamezni podatki na skladajo, zato sem vse ponovno preveril v dokumentih, ki so jih izdajala ministrstva, v katera je spadala pošta. Poleg tega sem dodal poštnine za vrednostna pisma in nekaj dopolnitev k cenam za posamezne storitve, ki jih Veličkovič ne pri-

kazuje. Večina podatkov je iz Poštno telegrafskih vestnikov (PT Vesnik), ki jih je izdajalo Ministrstvo za pošto in telegraf (1920 do 1928), Ministrstvo za gradbeništvo (1929 in 1930) in Ministrstvo za promet (1931 do 1935) ter Poštno, telegrafsko, telefonski vestnik (PTT Vesnik), ki ga je izdajalo Ministrstvo za pošto, telegraf in telefon (1935 do 1941).

Pričakovano bi bilo, da bi prikazal tudi poštnine od razpada Avstro-ogrske monarhije in formiranja novih držav, vendar so te že obravnavane pri več avtorjih, ki se ukvarjajo z Verigarji (Artel, Čičerov). Razen tega je bilo

Pismo prve masne stopnje je po ceniku iz leta 1922 pravilo frankirano v vrednosti 1 dinarja.

Del ovoja tiskovine (knjige) z odkupnino. Po ceniku iz leta 1922 je poštnina za tiskovino z maso 450 g 1,80 din (9 x 0,20), priporočnina 2,00 din, odkupnina 0,50 din in obvestilo o pošiljki 0,30 din. Skupaj 4,60 din.

Prekmurje uradno priključeno Kraljevini SHS šel s Trianonsko pogodbo 4. junija 1920, čeprav so ga čete SHS zasedle že leto prej. S cenikom, ki je začel veljati 16. maja 1920, začenjam to obdobje ob dejstvu, da so 24. junija 1920 izšli Verigarji z nazivnimi vrednostmi v dinarjih, čeprav so se znamke v vinarjih in kronah še naprej uporabljale. Vse prikazane cene v preglednici so v dinarjih. Izmed vseh storitev sem poskusil izbrati tiste, ki so za zbiralce najbolj zanimive, saj bi objava celotnih cenikov zahtevala bistveno več prostora, razen tega so se nekatere storitve plačevale v gotovini, kar je za večino zbiralcev manj zanimivo.

Strnjen prikaz poštnin v obliki tabele ima svoje prednosti in slabosti. Slabost takega prikaza so različne izjeme in dopolnitve ter spremembe samo ene ali dveh postavk v celotnem ceniku.

Kljub temu sem se odločil za prikaz v tabeli (želja kolegov), h kateri pa dodajam še nekaj komentarjev.

Pisma

Pisma, ki so ji pošiljali vojaki ali so bila namenjena vojakom, so bila oproščena poštnine do 10. junija 1920. S tem dnevom so to ugodnost ukinili. (PT Vesnik 5 in 6/ 1920, razpis št. 66, odredba št. 18449, 3. 6. 1920).

Dopisnice

Nekateri ceniki pri dopisnicah objavljajo cene za dopisnice državne izdaje in za dopisnice privatne izdaje. Ker so v vseh prikazanih cenikih te cene iste, poštnine za dopisnice privatne izdaje niso posebej prikazane. Enako je z dopisnicami z odgovorom, kjer je višina poštnine zanje vedno dvojna vrednost navadne dopisnice.

Storitev \ Datum	16. 5. 1920 ^{1,2}	1. 5. 1921 ³	25. 9. 1922 ⁴	1. 6. 1925 ⁵	1. 12. 1931 ⁶	1. 7. 1937 ⁷	1. 4. 1940 ⁸	15. 5. 1940 ⁹	1. 4. 1941 ¹⁰
Pis. - lokalno do 20 g	/	/	/	/	1,00	1,00	1,00	1,00	1,50
Pismo do 20 g	0,25	0,50	1,00	1,00	1,50	1,50	1,50	1,50	2,00
Pismo do 40 g	0,40	0,75	1,50	1,50	/	/	/	/	/
Vsakih 20 g do 2 kg	0,15	0,25	0,50	0,50	/	/	/	/	/
Pismo 20–50 g	/	/	/	/	2,00	2,00	2,00	2,00	3,00
Pismo 50–250 g	/	/	/	/	3,50	3,50	3,50	3,50	4,00
Pismo 250–500 g	/	/	/	/	5,00	5,00	5,00	5,00	6,00
Pismo 500–1000 g	/	/	/	/	10,00	10,00	10,00	10,00	12,00
Pismo 1000–2000 g	/	/	/	/	/	15,00¹¹	15,00	15,00	18,00
Dopisnica	0,15	0,25	0,50	0,50	0,75	1,00	1,00	1,00	1,00
Dopis. z odgovorom	0,30	0,50	1,00	1,00	1,50	2,00	2,00	2,00	2,00
Tiskov do 50 gr	0,05	0,10	0,20	0,25	0,25	0,25	0,25	0,50	0,50
Vsakih dodatnih 50 gr do 2000 g	0,05	0,10	0,20	0,25	0,25	0,25	0,25	0,50	0,50
R – priporočeno	0,20	1,00	2,00	3,00	3,00	3,00	4,00	4,00	5,00
R lokalno	/	/	/	/	2,00	2,00	3,00	3,00	5,00 ¹⁸
EX – nujno	0,60	1,00	2,00	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00²²	4,00 ²²
AR – povratnica	0,20	1,00	2,00	3,00	3,00	3,00	4,00	4,00	5,00
Povratnica lokalno	/	/	/	/	/	2,00¹⁹	3,00	3,00	5,00
V vrednostno pismo = pismo po masi + R + vrednost zavarovanja pošiljke									
Za vsakih 300 din ¹³	0,30	(14)	(15)	(16)	(17)	/	/	(20)	/
do 100 din	/	0,50	1,00	1,00	1,00	1,00			
100–500 din	/	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00			
500–1000 din	/	2,00	5,00	5,00	5,00	5,00			
1000–5000 din	/	/	10,00	10,00	10,00	10,00			
za vsakih dodatnih 1000 din	/	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00			
Odkupnina	0,20	0,20	0,50	0,50	1,00	1,00	1,00		
Poštno ležече	/	/	/	/	0,50	0,50 ²¹	1,00		
Poštno ležече – R, V	/	/	/	/	/	/	/	2,00	

1 PT Vesnik 4/1920 str. 37/41 (Ministrski odl. št. 11035, 19. 4. 1920)

2 Menjalno razmerje med SHS dinarjem in Avstro-ogrsko krono je bilo po odloku Ministrstva za finance 148.315, objavljenem v dokumentu št. 840 27.01.1920 in PT Vestniku 1/1920 str. 2. 1,00 din = 4,00 Kr. Ker so bile znamke v kronski veljavi še vedno v uporabi, je treba za preračun tarif v krome in vinarje vse postavke množiti s štiri.

3 PT Vesnik 8/1921 str. 113/115 (Min. odl. št. 9101, 5. 4. 1921).

4 PT Vesnik 17-18/1922, str. 265/269 (Min. odl. št. 56559, 20. 9. 1922).

5 PT Vesnik 9/1925, str. 275/284 (Min. odl. št. 26758, 11. 5. 1925).

6 PT Vesnik 22/1931, str. 326/339 (Min. odl. št. 102442, 29. 10. 1931).

7 PTT Vesnik 11/1937, str. 250/251 (Min. odl. št. 37570, 12. 5. 1937, na osnovi ukaza z datumom 15. 4. 1937).

8 PTT Vesnik 6/1940, str. 209 (Min. odl. št. 6287, 8. 3. 1940).

9 PTT Vesnik 10/1940, str. 355/359 (Min. odl. št. 24130, 30. 4. 1940).

10 PTT Vesnik 5/1941, Dodatek št. V (Min. odl. št. 6617, 5. 2. 1941).

11 Ta masni razred je bil vpeljan 1. 9. 1935. PT Vesnik 16/1935 str. 316 (Min. odl. št. 50792, 24. 7. 1935).

13 Vsota mora biti najmanj 1,20 din. Dodatno dostava V pisma 0,30 din ali obvestilo o V pismu 0,10 din

14 Dodatno dostava V pisma na dom 1,00 din ali obvestilo o V pismu 0,20 din

- 15 Dodato dostava V pisma na dom 2,00 din ali obvestilo o V pismu 0,30 din
16 Dodato dostava V pisma na dom 3,00 din ali obvestilo o V pismu 0,50 din
17 Dodato dostava V pisma na dom 1,00 din ali obvestilo o V pismu 0,50 din
18 Z novim cenikom so izenačili višini prispevka za priporočeno rokovanje s pošiljkami v mestnem in medmestnem prometu.
19 Pristojbina za povratnico v lokalnem prometu je bila uvedena šele 15. 2. 1939
20 Dostava V pisma na dom:
do vrednosti 5.000 din 1,00 din
od 5.000 do 10.000 din 2,00 din
preko 10.000 neomejeno 4,00 din
Prispevek za dostavo ali obvestilo plača naslovnik. Označi se s porto znamkami, ki se nalepijo na spremni list ali ovitek z denarjem.
21 Pristojbino za pošto ležeče plača pošiljatelj. Če jo plača naslovnik, se obračuna dvakratno in označi s porto znamkami.
22 Nujno dostavo v ožjem dostavnem območju je plačal pošiljatelj. Nujno dostavo v širšem dostavnem območju pa je plačal naslovnik, odvisno od oddaljenosti:
do 3 km, za dnevno dostavo 12 din
za nočno dostavo 18 din
3-5 km, za dnevno dostavo 20 din
za nočno dostavo 30 din
prek 5 km za nadaljnji km podnevi + 4 din
ponoči + 6 din

Priporočeno pismo prve masne stopnje je po ceniku iz leta 1931 pravilno frankirano. Pismo 1,50 din + priporočnina 3,00 din.

Kraljevina Italija – domači promet 1918-1941

Po pogodbi, sklenjeni v dvorcu Saint Germain v predmestju Pariza 12. junija

1919, ki je začela veljati 16. junija 1920, je jugovzhodni del Slovenije pripadel kraljevini Italiji. Meje med Kraljevino SHS in Kraljevino Italijo so določili z Rapalsko pogodbo šele 12. 11. 1920, vendar

Storitev \ Datum	1. 8. 1918 ¹	1. 3. 1919 ²	1. 4. 1920 ³	1. 2. 1921 ⁴	1. 1. 1923 ⁵	6. 3. 1925 ⁶	16. 8. 1927 ⁷	8. 2. 1933 ⁸	27. 6. 1941 ⁹
Pismo za vsakih 15 g	0,20	0,25 ¹⁰	0,25	0,40	0,50	0,60	0,50	0,50	0,50
Lokalno za vsakih 15 g	0,10	0,15 ¹⁰	0,15	0,20	0,25	0,30	0,25	0,25	0,25
Direktno vojaku do 15 g	0,10	0,10 ¹⁰	0,10	0,20	0,25	0,30	0,25	0,25	0,25
Fra sindaci ¹¹ vsak 15	0,10	0,10 ¹⁰	0,10	0,20	0,25	0,30	0,25	0,25	/
Mali paket do 200 g	/	/	/	/	/	/	/	1,20	1,20
Za vsakih 50 g do 1 kg	/	/	/	/	/	/	/	0,30	0,30
Dopisnica - državna	0,10	0,15	0,15	0,25	0,30	0,40	0,30	0,30	0,30
V lokalnem prometu	0,05	0,10	0,10	0,15	0,15	0,20	0,15	0,15	0,15
Direktno vojaku	/	0,10	0,10	0,15	0,15	0,20	0,15	0,15	0,15
Fra sindaci	0,05	0,10	0,10	0,15	0,15	0,20	0,15	0,15	/
Razglednica	0,10	0,15	0,15	0,25	0,30	0,40	0,30	0,30	0,30
Samo s podpisom	/	0,05	0,05	0,05	0,10	0,10	0,10	0,10 ¹²	0,10
Do pet besed	/	0,10	0,10	0,15	0,15	0,20	0,20	0,20 ¹²	0,20
Do pet besed lokalno	/	0,05	0,05	0,10	0,10	/	/	/	0,15
Vizitka, naznanilo, račun do 15 g	0,10	0,10	0,10	0,15	0,20	0,20	0,20/15	0,20/15	0,20/15
Rokopisi do 50 g	0,20	0,20	0,25	/	/	/	/	/	/
do 200 gr	/	/	/	0,40	0,50	0,60	0,60	0,60	0,60
Za vsakih 50 gr do 5 kg ¹⁷	0,10	0,10	0,25	0,10	0,15	0,20	0,20	0,20	0,20
Lokalno do 15 g	0,10	0,10	0,15	0,20	0,25	0,30	0,30	0,30	/
Lokal. od 15 do 50 g	0,20	0,20	0,25	/	/	/	/	/	/
Lok. vsak. 15 do 200 g	/	/	/	0,40	0,50	0,60	0,60	0,60	/
Lok. vsak. 50 g do 5 kg ¹⁷	0,10	0,10	0,25	0,10	0,15	0,20	0,20	0,20	/
fra sindaci	vedno polovica (50 %) normalne cene za vse masne razrede								/
Vzorci do 100 g	0,10	0,10	0,20	0,20	0,30	0,40	0,35 ¹⁴	0,35	0,35
za vsakih 50 g do 350 g	0,05	0,05	0,10	0,10	0,15	0,20	0,15 ¹⁴	0,15	0,15
EX – nujno	0,25	0,50	0,50	0,50	0,60 ¹³	0,70	1,25 ¹⁴	1,25	1,25
dostava do 500 m	/	/	/	/	/	0,30	0,30	0,40 ¹⁵	(16)
dostava po kilometru	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,60	0,60	0,60	/
dostava s čolnom	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	/
R – priporočeno	0,25	0,30	0,30	0,40	0,50 ¹³	0,50	1,25 ¹⁴	1,25	1,25
R lokalno	0,10	0,15	/	/	/	Za mali paket		0,60	0,60
R tiskovine, razglednice, vizitke, vzorci	0,10	/	/	/	/	Odrpta koresp	0,60 ¹⁴	0,60	0,60
AR - povratnica	0,20	0,25	0,25	0,40	0,50	0,60	0,50	0,50	0,50
Povratnica lokalno	0,10	0,15	/	/	/	/	/	/	/
V – vrednostno pismo									
za vsakih 300 lir ¹⁸	0,30	0,30	0,30/200	0,50	0,75 ¹³	0,80	0,80	1,00 ¹⁵	1,00
lok. za vsakih 300 lir ¹⁸	0,05	0,05	0,15/100	0,25	0,30 ¹³	0,30	0,30	0,50 ¹⁵	0,50
Poštno ležee pošiljatelj	0,05	0,05	0,10	0,20	0,20	0,20	0,15 ¹⁴	0,15	0,15
naslovník	0,10	0,10	0,20	0,30	0,30	0,30	0,25 ¹⁴	0,25	0,25
Stampe za vsakih 50 g	0,01	0,05	0,05	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
fra sindaci do 5kg /2 kg ¹⁷	/	0,02	0,02	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	/
Odkupnina = R +	0,30	0,30	0,30	0,30	0,40	0,50	0,50	0,50	0,50

D.L. Decreto legge – zakonska uredba

D. M. Decreto ministerial – ministrski uredba

R. D.L. Regio decreto legge – Kraljeva zakonska uredba

R. D. Kraljeva uredba

1 D.L. št. 986, 14. 7. 1918

2 D.L. št. 68, 26. 1. 1919; D. L. št. 320, 27. 2. 1919

3 R.D.L. št. 316, 11. 3. 1920

4 R.D.L. št. 44, 25. 1. 1921

5 R.D. št. 1638, 17. 12. 1922

6 R.D.L. št. 196, 19. februarja 1925

7 R.D.L. št. 1416, 5. 8. 1927

8 Zakon št. 1814, 20. 12. 1932. Ta cenik je veljal do 30. 6. 1940. V naslednjem, ki je veljal od 1. 7. 1940 do 30. 9. 1944 je bila zvišana samo nujna dostava na širšem dostavnem območju na 0,40 lir za vsakih 500 m.

9 Poštne, brzojavne in telefonske pristojbine v veljavi od dne 27. junija 1941/XIX, Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino, Ljubljana, 1941.

10 Za pisma je bila samo v času od 1. 3. 1919 do 31. 3. 1920 masna enota 20 g namesto siceršnjih 15 g.

11 Vsi ceniki od 1. 1. 1875 naprej vsebujejo posebno znižano poštnino za pisma, dopisnice in rokopise, ki je veljala za dopisovanje županov (sindaco) oziroma županstev z vladnimi organi in tudi med županstvi. To znižano poštnino so ukinili šele 1. 1. 1962. V ceniku za Ljubljansko pokrajino tega ni.

12 V ceniku 1. 7. 1940 je poudarjeno, da so te cene veljale samo do 26. marca 1942. Isto velja za vizitke in oglase (naznanila o rojstvu, smrti, poroki itd.).

13 Nekatere pristojbine so se zvišale že 1. 1. 1922 (R. D. L. št. 1824, 23. 11. 1921).

14 Nekatere pristojbine so se spremenile že 1. 9. 1926 (EX in R), nekatere pa 21. 6. 1927 (Vzorci, dostava in oglasi).

15 Spremembe so bile sprejete šele 1. 7. 1940 (D. M. 28. 4. 1940; R. D. št. 750, 23. 5. 1940). Naslednja sprememba tarife je stopila v veljavo 1. 10. 1944 (D. L. št. 191, 10. 8. 1944).

16 Dostava na dom za zavitke, ki presegajo maso 500 g do 1000 g, je bila 0,40 lire, za zavitke 1000 do 2000 g pa 0,80 lire.

17 S 1. 4. 1920 so največjo maso pri teh pošiljkah znižali na dva kilograma.

18 S cenikom 1. 4. 1920 so »korak« 300 lir znižali na 200 lir oziroma na 100 lir pri lokalnih pošiljkah.

so Italijani zasedli ozemlje že prej; 3. novembra 1918 so vkorakali v Trst. Zaradi tega sem se odločil prikazati cenike poštnih storitev za notranji promet v Kraljevini Italiji od avgusta 1918 naprej.

Zadnji predvojni cenik poštnih storitev, ki je začel veljati 8. februarja 1833, je z majhnimi spremembami veljal do 30. 9. 1944. Italijani so zasedeno Ljubljansko pokrajino priključili kot svojo novo pokrajino in so v njej veljale enake poštnine kot v ostalem delu, le da v ceniku za Ljubljansko pokrajino ni nekaterih storitev, ki so v kraljevini Italiji sicer veljale.

Vsi podatki, razen cenika za Ljubljansko pokrajino, so iz knjige AICPM 1974-2000, Tarife postali Italiane per l'interno e per l'esterno 1. 1. 1863-14. 2. 2000 di Benito Carobene, Associazione Italiana Collezionisti Posta Militare, Vastophil 2005.

Poštnina za dopisnice s plačanim odgovorom tako v lokalnem kot v medmestnem prometu je vedno dvakratna poštnina navadne dopisnice v lokalnem oziroma medmestnem prometu, zato jih nisem posebej prikazal, čeprav so zapisane v vsakem ceniku.

Nomenklatura storitev se nekoliko razlikuje od tistih v Kraljevinah SHS in Jugoslaviji. Poleg že omenjene znižane poštnine za župane in županstva (glej točko 11 pod tabelo) in znižane poštnine za neposredna pisma vojakom, je tu še postavka rokopisi (manoscritti). Po definiciji, ki mi jo je posredoval Peter Suhadolc in mojem »prostem« prevodu iz italijanščine, bi naj pomenilo naslednje:

Poimenovanje rokopisi (manoscritti) se nanaša na vse akte in vse dokumente napisane ali narisane z roko, v celoti ali delno, ki nimajo lastnosti dejanske

ali osebne korespondence, kot odprta pisma ali starodavne dopisnice. Sem štejejo tudi pravni akti, krtačni odtisi za knjige, članki za revije, kolkovani papirji, partiture, besedila za pesmi in podobno. V tem so zelo podobni našim tiskovinam, vendar imajo italijanski ceniki še posebno postavko Stampe (kar so v prevodu tiskovine), ki po razlagi iz Poštno, telegrafsko, telefonskih pristojbin, ki jih je izdal Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino leta 1941, pomeni le različne časopise in revije; v tej publikaciji pri izrazu rokopisi ni nobene razlage.

Seveda imajo ceniki še druge postavke za nekatere specifične storitve. V ceniku za Ljubljansko pokrajino so tako posebne cene za pošiljke v Italijansko vzhodno Afriko (Africa Orientale Italia-

na – A.O.I.), ki je sicer škoda za tuzemski promet. V cenikih od 1. 1. 1924 je tudi dostava sodnik spisov, ki so lahko v obliki pisma ali rokopisa, v lokalnem in medmestnem prometu, zavarovanje pošiljk proti višji sili in še kaj, kar pa bi nameravani prikaz poštčin močno zapletlo, zato jih ne prikazujem.

Seveda je notranjo poštni prometa le del celotnega poštnega prometa. Ceniki so bili običajno ločeni od cenikov za mednarodne pošiljke, ki so bili precej bolj zapleteni, ker so bile poštnine dostikrat različne za posamezne države, skladno s spreminjajočimi se meddržavnimi dogovori. Tega sem bom lotil enkrat v prihodnje.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

Sodišča so bila oproščena poštne, ki jo je moral plačati naslovnik. Ta je lahko sprejem pošiljke zavrnil. Poštar v Sv. Barbari je manjkajočo poštino označil s porto znamkami in jih z žigom razvrednotil. Ker stranka pisma ni sprejela in s tem ni plačala porto poštne, je znamki prečrtal s svinčnikom in pismo vrnil sodišču.

Mladi filatelisti v Trakoščanu

Člani filatelističnega krožka na OŠ Hajdina smo dobili prav posebno vabilo. G. Bojan Bračič nas je povabil, da se kot edini predstavniki Slovenije udeležimo IX. mednarodne šole filatelije v Trakoščanu, kjer se mladi filatelisti učijo o načinih zbiranja malih sličic, ki so del zgodovine in kulture posamezne države.

Tako so se Petra Habjanič, Lea Koderman, Jan Kopše in Lana Sel skupaj z mentoricama odpravili dogodivščinam naproti. Po kulturnem programu smo se udeležili delavnice, ki jo je vodil g. Dino Murič. Spoznali smo g. Zlatka Jakuša, ki je avtor prve poštne znamke Republike Hrvaške. Napisali smo pismo članom krožka, ki so ostali doma. In tekač, maratonec Slavko Murič je naše pismo, tako kot v starih časih, odnesel na prvo odprto pošto v Bednjo.

Kasneje so učenci sodelovali na natečaju za znamko, ki bo izdana v božičnem času. Naslov teme je bil Božična miza. Popoldne smo si ogledali grad Trakoščan in mladinsko filatelistično razstavo.

Gostitelji so nas razvajali. Bili so zelo prijazni in povabili so nas, da se naslednje leto prireditve ponovno udeležimo. Učenci so prejeli diplome. Skupaj smo preživeli zanimiv in prijeten dan, ki je kar prehitro minil.

Od leve: Lea Koderman, Petra Habjanič, Lana Sel, Jan Kopše, Za njimi stojita Karmen Jerenko in Bojan Bračič (Foto: M. Ber).

Načelnik občine Bednja M. Bistrović pozdravlja mlade.

Zahvaljujemo se naši gospe ravnateljici in g. Bojanu Bračiču, ki sta nam omogočila spoznavanje kulturnih znamenitosti Hrvaške in biti del »filatelistične pravljice«, ki se je odvijala v Trakošćanu.

Več fotografij si lahko ogledate na šolski spletni strani. Petra, Lana in Jan so namreč tudi člani fotografskega krožka in so dogajanje fotografirali.

Karmen Jerenko, mentorica filat. krožka

Dino Murić pred skupino »solarjev«.

Utrinek s praktičnega dela filatelistične šole.

V okviru IX. filatelistične šole v Trakošćanu smo poleg krožkarjev iz Hajdine sodelovali tudi drugi. Dan prej so tam odprli mednarodno mladinsko filatelistično razstavo, na kateri so po-

Velika nagrada razstave, ki so jo osvojili krožkarji iz Žalca (foto: B. Bračič)

Predsednik sodniške žirije Dario Filjar poroča o rezultatih. Zraven sta Dario Stella in Bojan Bračič.

leg hrvaških sodelovali tudi mladi iz Madžarske in Slovenije. Ekspozita slovenskih krožkarjev iz Celja in Žalca sta zasedla prvi mesti.

Posebno nagrado za najboljši »domači« ekspozat izročila mladim predsednik pripravljalnega odbora D. Murić.

Na razstavi in v šoli smo sodelovali tudi odrasli slovenski filatelisti. Poleg člana pripravljalnega odbora, kjer sem že stalni inventar, saj sem pomagal »gor postaviti« to šolo, sem tokrat opravljal tudi funkcijo tajnika ocenjevalne žirije. Skupaj s Stašo sva poleg Daria Stelle sodelovala tudi pri izvajanju programa filatelistične šole v skupini »napre-

Staša Bračič pred začetkom predstavitve svoje teme v šoli (Foto: B. Bračič).

dni«. Staša je z uvodno predstavitvijo v Power Pointu in s kasnejšim praktičnim delom v delavnici prikazala vlogo besedil v tematskih ekspozitah, jaz pa sem ob analizi nekaj posameznih listov iz ekspozitov, ki so jih udeleženci šole pripravili vnaprej, opozoril na storjene napake in pomanjkljivosti in svetoval, kako jih odpraviti. Po zavzetosti, s katero so nekateri udeleženci spremljali »pouk«, lahko pričakujemo, da bodo njihovi ekspoziti kmalu bistveno boljši.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

Podpredsednik HFS Ivan Drašković pri pozdravnem nagovoru. Zraven njega srce in duša filatelističnih dogajanj v Trakošćanu Marija Kolačko.

Škofjeloški filatelisti najuspešnejši na EURO-PHILA 2014

Letošnjo mednarodno filatelistično razstavo Europhila 2014 je v mestu Vaasa na Finskem pripravil domači filatelistični klub Vaasan Filatelitit, ki letos praznuje svojo osemdesetletnico. Razstava je bila od 5. do 6. septembra.

Med 27 udeleženci (od tega devet mladincev), člani evropske filatelistične zveze Euro-Phila iz filatelističnih klubov Belgije, Nizozemske, Švedske, Finske in Slovenije, je sodelovalo tudi Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka z osmimi ekspanati, ki so osvojili naslednje medalje:

Mihael I. Fock: Cape of Good Hope 1853-1864, TR, zlata

Bojan Šesek: Avstro-Ogrska pošta v Sloveniji, PZ, pozlačena

Srečko Beričič: Srečno, Rudarji!, TE, pozlačena

Darja Šesek: Odraščanje ob knjigah, TE, srebrna

Matjaž Metaj: Gobe, TE, bronasta
Vincenc Novak: Bicikel, TE, velika srebrna

Nuša Cerar: Konji – jezdne in vozne živali, ML, velika srebrna

Gašper Murn: Metulji, ML, posrebrena

Filatelistično društvo Lovro Košir je osvojilo prehodni plaketi za prvi mesti med člani z zbirka Mihaela I. Focka in Srečka Beričiča ter med mladinci z zbirka Nuše Cerar in Gašperja Mur-

Srečko Beričič prevzema prehodno plaketo za škofjeloške filateliste, za osvojeno prvo mesto tako med člani kot med mladinci. Na levi predsednik Euro-Phila Jos van den Bosch, na sredini predsednik organizacijskega odbora Harry Swanljung (Foto: V. Novak).

Utrinek s filatelistične razstave, skrajno levo je škofjeloški filatelist Vincenc Novak (Foto: S. Beričič).

na. Tako uspešni so bili škofjeloški filatelisti že na Europhili 2012 v Škofji Loki.

Zaradi velike oddaljenosti se je udeležil srečanja na Finskem poleg mene samo še en član škofjeloškega društva, g.Vincenc Novak. V prtljagi sva „tovorila“ vseh osem zbirk naših članov, ki sva jih brez zapletov dostavila na razstavišče. Na letališču Vaasa naju je sprejel in nato, po zaključku Euro-Phile 2014, pripeljal nazaj s svojim 40-letnim starodobnikom (Volvo) kar predsednik organizacijskega odbora Harry Swanljung.

Na skupščini Euro-Phile. Predstavniki (od leve) Švedske, Belgije, Slovenije, Nizozemske in Finske (Foto: V. Novak).

Z Vincencem sva sodelovala pri postavljanju in kasneje še pri podiranju razstave. Navezali smo pristrčne, tako prijateljske kot filatelistične stike. Zaradi sončnega vremena sva v prostem času uživala v tem lepem mestu ob obali Baltika. Mesto, kakor celotno finsko ozemlje, je imelo burno zgodovino, saj so si ga v preteklosti lastili najprej Švedi, nato Rusi. Mesto je na dvojezičnem območju s finščino in švedščino, ima tudi univerzo. Filatelistična razstava je gostovala v centralni mestni

knjižnici, kjer smo tudi kritično analizirali in medsebojno primerjali razstavne eksponate ter izmenjavali filatelistično gradivo.

Na skupščini Euro-Phila smo se po daljši in živahni razpravi o dosedanjem delu dogovorili, da bo naslednje srečanje v Maasmechelenu, v Belgiji, ki ga bo pripravil filatelistični klub Orval, ob svoji petdesetletnici.

Srečko Beričič
srecko.bericic@yahoo.com

Še fotografija slovesa od gostitelja Harryja Swanljunga, ob njegovem 40-letnem starodobnem Volvu (Foto: V. Novak).

Lugano 2014

Kljub nekaterim začetnim nejasnostim smo doživeli zopet eno uspešno razstavo skupnosti Alpe-Jadran filatelija, ki je bila od 12.-14. septembra 2014 postavljena v razstavnem centru v švicarskem Luganu.

Zelo smo lahko zadovoljni s Tomčevo zbirko, ki je bila pravo presenečenje med razglednicami, saj je bila najbolje ocenjena v razredu razglednic in je zato dobila posebno nagrado. O organizaciji nimam pripomb. AJF razstave so vsekor zanimive, saj lahko razstavljamo po milejših kriterijih kot na razstavah FEPA ali FIP:

- V razredih, ki jih po FIP in FEPA pravilniku ni;
- Z manjšim številom listov, kot so zahtevani na FZS, FEPA ali FIP.

Komisar pred svojim eksponatom Zgodovina računalništva.

	Razstavljavec	Naslov eksponata	št. l.	točk	medalja
1	Bračič, Bojan	MARIBOR 1818-1945	60	78	pozl.
2	Morenčič, Branko	Slovenian Post offices of ex Provinces of Trieste, Istria, Pola and Fiume	72	78	pozl.
3	Gustin, Veselko	History of computing	60	65	sreb.
4	Guštin, Veselko	Landstrass-Kostanjevica na Krki 1840 - 1940	12	78	smarag.
5	Koprun Brina, Kranjc Lana, Vučina Tina	Anže und Sport	24	55	bron
6	Tomc, Alojz	The Italian Military post No. 59 during World War II	12	82	rubin
7	Tomc, Alojz	Principality of Monaco at the beginning of the 20th Century	84	89	zlata + PN
8	Palka, Edvard	Regular postmark of City of Torun 1815 - 1914	12	82	rubin

Organizatorji so pripravili priložnostni ovitek s simbolom razstave in priložnostni poštni žig.

Eksperimentiranje z velikostjo listov. 3 x 3 listi, za pole so pa kar primerni, 2 x 3 listi, delujejo kar nekam prazno. (Foto: V. Guštin)

Pohvalo je dobil tudi eksponat Slovenija, ki ga je za predstavitev posameznih članic AJF v netekmovalem delu razstave pripravil Bojan Bračič.

Ob predstavitvi poš (Avstrije, Italije, Liechtensteina, Švice in Združenih narodov) lahko samo ugotovim, da se vse poštne uprave na vse načine trudijo, kako zainteresirati mladino za zbiranje. To delajo z izdajami izvirnih znamk in z vrsto brošur, lepljenk ipd.

Potrudila so se tudi domača društva, ki so zastoj ponujala OPD, PO in fragmente znamk za mladino. O trgovcih lahko povem, da so v glavnem prodajali material iz Švice, a kljub temu sem našel nekaj naših ovojnic. Največja je bila izbira avkcijjskih katalogov, o cenah pa raje ne govorimo.

Veselko Guštin
veselko.gustin@gmail.com

Švicarska pošta je malo pred razstavo (4. septembra) izdala razglednično dopisnico kot ponatis stare razglednice Lugana in znamko posvečeno Luganu.

Čakovec Fila 2014

S filatelisti iz sosednje Hrvaške že dolgo časa tvorno sodelujemo. Omenjeno sodelovanje je nadgradil sporazum o sodelovanju, ki sta ga predstavnika HFS in FZS podpisala med mednarodno filatelistično razstavo Maribofila 2012. Rezultat tega sporazuma so med drugim tudi filatelistične razstave v eni vitrini, ki jih izmenično pripravljata obe zvezi.

Letošnjo razstavo eksponatov v eni vitrini je pripravilo Filatelistično društvo Zrinski iz Čakovca. Postavljena je bila od 26. do 28. septembra v Centru za kulturo v Čakovcu. V tekmovalnem delu razstave je sodelovalo 10 slovenskih razstavljalcev z 12 eksponati, razstavljeni so bili tudi trije eksponati filatelistične literature. Dodatni trije eksponati slovenskih razstavljalcev so bili razstavljeni v častnem, netekmovalnem delu razstave.

Slovenski filatelisti smo bili na tej razstavi zelo uspešni. Eksponat Bojana Kranjca Zlata jajca ali Beltinška banda? je prejel veliko nagrado razstave, Alojz Tomc pa je dobil posebno nagrado za razvoj in zanimivo obdelavo gradiva v eksponatu Posta militare No. 59. Skupaj smo osvojili šest zlatih, pet pozlačenih in štiri srebrne medalje. Podrobni rezultati so na spletni strani FZS.

Predstavniki FZS na Čakovec Fila 2014 pa nismo sodelovali samo kot razstavljalci. Po dogovoru sem bil, razen v vlogi nacionalnega komisarja, tudi član sodniške ekipe. Poleg tega smo sloven-

Bojan Kranjc z veliko nagrado razstave (Foto: M. Bračič).

ski filatelisti pripravili v okviru razstave tri od petih strokovnih predavanj. Peter Suhadolc je predstavil bistvo eksponatov tematske filatelije, Alojz Tomc je predstavil razstavniki razred razglednic, ki se vse bolj uveljavlja tudi na filatelističnih razstavah, jaz pa sem v svoji predstavitvi pojasnil, kaj je bistvo maksimum kart in katere so osnovne karakteristike in zahteve pri tem gradivu in njegovem razstavljanju. Za katalog razstave Čakovec Fila 2014 sem na željo organizatorjev pripravil tudi pregledni članek o seriji rednih slovenskih znamk Slovenija – Evropa v malem. Zgleda, da ima ta zanimiva serija etnografskih motivov svoje pristaše tudi med zbiralci od drugod.

Prihodnje leto bo skupna razstava eksponatov v eni vitrini spet v Kranju, o čemer najdete informacije na spletni strani www.fzs.si.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

Kongres A.I.E.P. v Benetkah

V Benetkah je 28. in 29. novembra 2014 potekal kongres A.I.E.P. (Association Internationale des Experts Philatéliques – Mednarodna zveza filatelističnih izvedencev), katere sem se udeležil kot koordinator FES pri FZS.

Prvi dan je bil v celoti posvečen strokovni problematiki. Več odličnih predavateljev, tudi nosilcev velikih zlatih medalj s svetovnih razstav in ostalih priznanj, vključno z naslovom zaslužnega filatelista (RDP), je pripravilo zelo zanimive teme.

Prvi predavatelj je predstavil računalniški program Retrovisor, namenjen analiziranju znamk in odkrivanju ponaredkov. Popoldan je isti avtor prikazal tudi metodo ugotavljanja vodnih znakov na znamkah, nalepljenih na kuvertah, s pomočjo beta žarkov. Znanstvena fantastika? Niti ne, saj so osnove te metode znane že več kot 100 let, je pa zahtevna in tudi ne prav poceni. Sledilo je predavanje o zgodovini pošte v Benetkah od leta 1000, zanimivo tudi za nas, saj je bil Koper del Beneške republike (imel svoje žige). Naslednje predavanje je bilo o vlogi avstrijskega Lloyda v poštnem prometu, za zaključek pa je sledila precej obsežna tema o grških pismih, frankiranih z znamkami z motivom Velike Hermesove glave, ki so se uporabljale tudi kot portovne znamke. Tu je bilo predstavljenih veliko vidikov poštne zgodovine, zlasti opozorila, na kaj vse je treba biti pozoren. Od poštnin, ki se lahko razlikujejo od izvajalca do izvajalca na isti trasi (običajno glede na nacionalnost), do načinov kako (pri tej izdaji) prepoznati ponaredke, ki jih je več tipov in tudi na dražbah dosegajo visoke cene.

Drugi dan dopoldan je bil posvečen izletu na Isola del Lazaretto nuovo, kjer so nekoč pred izkrcanjem v mestu pristajale ladje (karantena!). Tam so tudi dezinficirali prispela pisma. Popoldne je

sledil kongres, nato slavnostna večerja.

Kot gost se je kongresa udeležil g. Chris King, predsednik RPSL (Londonskega kraljevega filatelističnega društva) skupaj z ženo, članico uprave FEPA.

Od leve: Bruno Crevatto-Selvaggi, organizator kongresa, Boštjan Petauer in Klaus Schöpfer, predsednik A.I.E.P.

S predsednikom A.I.E.P. g. Klausom Schöpferjem sem se dogovoril za objavo podatkov o področjih, ki jih pokriva FES, na spletni strani AIEP. Upam, da bo to pripomoglo k povečanju števila izdanih atestov, saj je zanimanje zanje pri naših zbiralcih majhno.

bostjan.petauer@siol.net

Ob 120-letnici prve javne električne razsvetljave na Kranjskem

Ob jubileju je 30. septembra 2014 Loški muzej odprl osrednjo razstavo Več svetlobe, FD Lovro Košir iz Škofje Loke pa priložnostno mednarodno filatelistično razstavo z zbirko dr. Janeza Cerkvénika Poštni muzeji in tehnika na znamkah in zbirko Nikola Tesla, ki jo je razstavljal Gordan Turudija, član hrvaške filatelistične zveze.

Avtor prve zbirke je predstavil kulturno dediščino od zgodovine pošte, iznajdbe telefona leta 1876 do prvih slovenskih znamk Verigarjev, pri tehniki pa pionirja vesoljskih poletov Hermana Potočnika-Noordnunga, izume Siemensa, Helmholtza, Hahna, Roentgena in slovenskega matematika, avtorja logaritmovnikov, Jurija Vege. Avtor druge zbirke je predstavil življenje in delo Nikole Tesle, ki ga svet uvršča med največje izumitelje vseh časov.

Na razstavnih listih so bili zbrani različni filatelistični materiali, kot so: poštne znamke, bloki, maksimum karte, dopisnice, priložnostni ovitki, potovana pisma, dopisnice, priložnostni poštni žigi, razglednične dopisnice ter logotipi, ki na poseben način prikazujejo dosežke veleumov, ki se nam zdijo danes povsem vsakdanji, pred sto in več

leti pa je bila n. pr. javna električna razsvetljava pravo čudo. Prav temu čudu je bila posvečena filatelistična razstava (30. 9.-6. 10. 2014), ki nas je popeljala v leto 1894, ko so v Škofji Loki in na Kranjskem, točno pred 120 leti, zasvetile prve javne električne svetilke. Tematika razstave je pritegnila tudi veliko mladih obiskovalcev.

Škofjeloški filatelisti so v sodelovanju z Loškim muzejem in Pošto Slovenije izdelali priložnostni poštni žig. Loški muzej je izdal tudi katalog Več svetlobe! Svetila od prazgodovine do danes in razglednico po sliki Ive Šubica, Delo in elektrika, 1994, ki jo je naslikal ob stoletnici prve razsvetljave na Kranjskem. Katalogi in razglednice z odtisnjanim priložnostnim žigom so na voljo

ob ogledu razstave Loškega muzeja, do 1. februarja 2015.

Ministrica za kulturo odpira razstavo.

Škofjeloško filatelistično društvo se je letos odzvalo več vabilom na sodelovanje ob pomembnih obletnicah s postavitvami priložnostnih razstav z ekspanati dr. Janeza Cerkvenika in izdajo priložnostnega poštnega žiga:

- 26. 6. 2014, ob desetletnici klekljarskega društva Cvetke, Žiri, je bila v prostorih občine Žiri razstavljena zbirka Čipke in tekstil na znamkah,
- 12. 9. 2014, ob stodvajseti obletnici rojstva skladatelja, organista in učitelja Antona Jobsta in stoletnici Milavčevih orgel, je bila v prostorih župnišča Žiri razstavljena zbirka Glasbeni utrinki na znamkah,

- 15. 9. 2014, ob stoti obletnici začetka prve svetovne vojne, so bile v prostorih Knjižnice Ivana Tavčarja v Škofji Loki razstavljene zbirke Prva svetovna vojna, General Rudolf Maister in Verigarji.

O filatelističnih razstavah so poročali lokalni časopisi in Radio Sora.

Srečko Beričič
srecko.bericic@yahoo.com

Vsebina razstave je pritegnila dosti mladih.

Župan mag. Miha Ješe (na levi) na odprtju filat. razstave s predstavnico Zavoda za kulturo Kitko Koprivnikar, predsednikom FD L. Košir mag. Srečkom Beričičem, predstavnico Knjižnice Ivana Tavčarja-Romano Hafner in predstavnikom Muzejskega društva Pavlom A. Florijančičem,

Filatelistična razstava za dvoje jubilejev

V Ilirski Bistrici smo nedavno slavili dvoje za kraj pomembnih jubilejev: 150. obletnico ustanovitve Narodne čitalnice in 30 let delovanja mešanega pevskega zbora Društva upokoencev.

Člani filatelistične sekcije smo v kulturnem domu na Vidmu za oba jubileja pripravili odmevno filatelistično razstavo. Na temo Literatura, jezikoslovje in publicistika na poštних znamkah in priložnostnih poštних žigih je gradivo pripravil Janko Štampfl, mlada filatelista devetošolka Ana Valenčič pa je predstavila svojo zbirko poštних znamk, posvečeno njenim ljubljencem – psom.

Za to priložnost je Primorsko numizmatično društvo v istih prostorih pripravilo bogat zbirateljski večer. V prvem delu je društveni predsednik Vili Gombač skupaj z dvema članicama zgo-

dovinskega društva predstavil plodno delovanje takratne čitalnice in njen žalostni konec, ko je fašistična Italija društvo prepovedala in njene člane pregnala. Društvo je za ta jubilej izdalo tudi že svoj tretji kovanec »50 fičnikov«. Po oblikovni predlogi domačina Romea Volka so kovanec skovali v znani slovaški kovnici Kremnica. Izdali so tudi posebno spominsko kartico z likom Matije Ličana, pobudnika ustanovitve bistriške Narodne čitalnice.

Vojko Čeligoj
vojko.celigoj@gmail.com

65 let FD Novo mesto

Letošnje 65. obletnice društva novomeški filatelisti nismo posebej praznovali. Javnosti smo se raje predstavili s petimi propagandnimi razstavami, za drugo leto pa jih načrtujemo še več, saj bo Novo mesto praznovalo 650 let. V društvu je zavel nov veter in z optimizmom zremo v prihodnost.

Pred petnajstimi leti nas je bilo v društvu 120, pred petimi še 85, danes še 63. Upad zanimanja za filatelijo in gospodarska kriza sta naredila svoje, nekaj starejših se je poslovilo od filatelije po naravni poti, podmladka pa ni, le tu in tam kakšen nadebuden zbiralec, ki mu z veseljem priskočimo na pomoč z gradivom in nasveti. Številčno nas je res skoraj pol manj, kot v najboljših časih, a menim, da najboljše časi našega društva šele prihajajo. Samo število članov ne pomeni veliko, pomembni so tisti, ki delajo. Zdravo jedro, ki ga pri nas tvorijo večinoma starejši filatelisti in tisti, ki se pokojnini nevarno približujemo, je ostalo skoraj neokrnjeno in v zadnjem času je opaziti več optimizma in volje do dela.

Novomeški filatelisti nikoli nismo imeli lastnih prostorov, kjer bi se sestajali in jih še danes nimamo, a resnici na ljubo, jih tudi ne iščemo. V gostinskem lokalu Planet Bar, v prostorih Planeta TUŠ na Topliški cesti 2, nasproti novomeške avtobusne postaje, se nas vsako nedeljo, med 10. in 12. uro, zbere 10 do 15. Tam od blagajnika prevzamemo z abonmajem naročene poštne znamke in vrednotnice, vsakoletni esej in Novo filatelijo, načrtujemo društvene izdaje in razstave ter snujemo načrte za prihodnost. Ob pregledovanju zvezkov tako imenovane krožne zamenjave, kavici, pivu in sproščenih pogovorih nam je prijetno in ure so minute. Imamo tudi nekaj filatelistik in družba je vedno mešana.

Društvo ima enega predstavnika v Izvršnem odboru FZS, eden pa je v Častnem razsodišču zveze. Pri letošnjem ocenjevanju društev nismo sodelovali, a bi se odrezali podobno kot pred dvema letoma, ko smo bili šesti. Vključeni smo v krožno zamenjavo, dokaj redno pa smo s članki prisotni tudi v Novi filateliji, glasilu hrvaške filatelistične zveze Hrvatska filatelija in glasilu poljskih filatelistov Filatelista. Na letošnji skupščini FZS so trije naši člani prejeli priznanja Lovrenc Košir – eden zlato priznanje in dva priznanje za življenjsko delo. En naš član je nacionalni sodnik FZS za tematsko filatelijo, v Čakovcu pa je septembra prvič predaval o tekmovalnem razredu razglednic. Predavanje je, po oktobrskem filatelističnem srečanju na Taboru, predstavil še slovenskim filatelitom, a je bil zaradi lepega vremena in trgatve obisk skromnejši od pričakovanega. Zveza bo predavanje vsekakor še ponovila.

Članek Edwarda Pałke v poljski reviji Filatelista.

Nekaj se nas redno udeležuje predavanj o pripravi tekmovalnih ekspona-

tov, ki jih organizira FZS in očitno so nam koristila, saj se kot razstavljalci na tekmovalnih razstavah zdaj pojavljamo že štirje. Lani mi je uspelo navdušiti še tri člane, ki so pripravili enookenske ekspanate. Novinci so se prvič predstavili na razstavi ŠestoOkno v Kranju, letos pa smo razstavljali na državni razstavi v Ljubljani, na Hunfili v Debrecenu (Madžarska) in na Balkanfili v Vidinu (Bolgarija). Največji uspeh smo dosegli na letošnji razstavi Alpe-Jadran v Luganu, kjer je Slovenija imela 8 zbirk, od tega so bile 3 zlate in vse tri smo dobili Novomeščani. Potem smo se zelo uspešno udeležili še enovitrinske razstave Čakovci 2014, zbirke pa so od tam šle še na razstavo v Novsko.

Manjših propagandnih razstav, s katerimi se, ob naročilu priložnostnega poštnega žiga, izognemo plačilu za njegovo uporabo, ne postavljamo več na glavni pošti, saj odkar je ta iz avle naredila samopostrežno trgovino, tam sploh ni več prostora za filatelijo. Lani smo se s Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto dogovorili, da nam občasno odstopijo prostor v predddverju Študijskega oddelka, na samem vhodu v knjižnico in zdaj razstave postavljamo tam. Velika prednost je v tem, da si razstavljeno gradivo ogleda ogromno ljudi in imajo te večji učinek.

Lani smo tako v Knjižnici postavili razstavo razglednic Novega mesta, filatelistično razstavo Mostovi ob skupnem projektu, izdaji maksimum kart v petih društvih, razstavo razglednic in znamk ob 50-letnici potresa v Skopju in filatelistično razstavo o Nikolaju Koperniku. V Dobrničju pa smo ob 70. obletnici 1. Kongresa Slovenske protifašistične zveze postavili na ogled filatelistični material o NOB, Božidarju Jakcu in Josipu Brozu Titu. Leto smo zaključili z razstavo Filatelija, hobi kraljev in kraljica

hobijev, v kleti knjižnice, kjer smo na poljuden način pokazali, kaj in kako zbiramo, kakšne vrste filatelističnega gradiva obstajajo, kako gradivo pridobivamo in hranimo, kakšne filatelistične pripomočke, albume, kataloge in literaturo uporabljamo itd.

Razstava o filateliji, kraljici hobijev.

Letos smo predddverje knjižnice zasedli kar za tri mesece in zaporedoma postavili tri razstave. V juniju smo, ob 5. obletnici podpisa sporazuma o pobratenju Novega mesta s poljskim Torunjem, prikazali odtise poštne žigov torunjskih pošt, v juliju pa filatelistični material o prvi človekovi stopinji na Luni, pred 45. leti. Avgusta smo se spomnili 10. obletnice vstopa Slovenije v EU in obiskovalcem knjižnice predstavili filatelistični material na temo združene Evrope. Julija je bila, ob dnevu slovenske policije, v prostorih Policijske uprave Novo

Razstava Darka Poštraka ob dnevu policije.

mesto, svečano odprta filatelistična razstava na temo policije, ki je bila na ogled še ves avgust. Zadnja letošnja razstava je bila, ves oktober in pol novembra, postavljena v avli Nove ljubljanske banke v Novem mestu. Ob svetovnem dnevu varčevanja so si obiskovalci lahko ogledali denar na znamkah sveta.

Razstava Alojza Tomca ob dnevu varčevanja v avli NLB.

Propagandne razstave pripravljamo na univerzalnih razstavnih listih (firme

Lindner), kupljenih s sredstvi, ki smo jih dobili od Občine. Lansko leto smo se prvič prijavi na Javni poziv za sofinanciranje delovanja in dejavnosti društev in organizacij v Mestni občini Novo mesto in dobili precej sredstev (letos tudi, a nekaj manj), s katerimi smo potem financirali delovanje društva. Potrebno je precej truda, da se ustrezno pripravi vsa dokumentacija, predstavi plan dela, poda poročilo za preteklo leto in naredi načrt financiranja prijavljenih projektov, a ko potem društvo dobi denar, je občutek lep. Seveda občina ob podpisu pogodbe o financiranju zahteva še natančno poročilo o realiziranih projektih in po nakazilu denarja še fotokopije računov, ki potrjujejo, da je bil denar ustrezno porabljen, a se splača. Ko enkrat obvladaš cel cikel, je naslednje leto bistveno lažje.

Ob pomembnejših dogodkih in razstavah občasno pripravimo priložnostni poštni žig, izdamo spominsko ovojni-

co ali maksimum karto, zadnja leta pa tudi kakšno osebno znamko. Držimo se načela, da ni dobro pretiravati in letno pripravimo največ dve ali tri izdaje. Letos smo pripravili dve opremljeni spominski ovojnci z osebno znamko, eno ob 5. obletnici pobratenja s poljskim mestom Torunjem in eno ob dnevu slovenske policije. Pri tisku znamke z znakom policije je prišlo do zamika slike v okvirju in vsi ovitki so opremljeni z znamko z napako. Pošta je upoštevala našo reklamacijo in nam brezplačno natisnila nove znamke, s pravilno centrirano sliko, a so prišle prepozno, da bi jih uporabili na ovitkih.

nja, ki pa so zadnja leta slabše obiskana in smo zato letos marčevsko srečanje opustili in organizirali le septembrsko. Na srečanja redno pisno vabimo trgovce in zbiralce iz Slovenije in dela Hrvaške. Prihajajo večinoma eni in isti in med seboj se že dobro poznamo. Za nas so taka srečanja bolj druženje kot pa posel. Po srečanju gremo organizatorji (in nekaj stalnih obiskovalcev) vsaj na pivo, če že ne na čevapčiče h Geđotu.

Naše društvo najdete tudi na spletu, saj imamo že več kakor 10 let svojo spletno stran. Ni vedno popolnoma ažurna, a se trudimo. Nanjo najlažje pridete tako, da obiščete spletno stran FZS

Spominski ovitek ob postavitvi spomenika Kopernikovi knjigi O revolucijah nebesnih teles v Parku rastoče knjige.

Nekaj naših članov redno obiskuje filatelistična srečanja in sejme in vidite jih lahko v Ajdovščini, Brežicah, Ljubljani, Mariboru, Velenju pa tudi v Zagrebu. Društvo običajno najame mizo ali dve in tam ponuja filatelistični material iz društvene zaloge, ki ni majhna. Radi bi jo počasi zmanjšali, zato so cene materiala pri nas ugodne, kar so nekateri že ugotovili. Tudi sami že 25 let, dvakrat letno, organiziramo filatelistična sreča-

in v rubriki društva poiščete FD Novo mesto, kjer je povezava do naše spletne strani ali pa v brskalniku vtipkate www.fdm.si. Sodelujemo tudi z Društvom za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in se vsako leto udeležimo Bazarja nevladnih organizacij v organizaciji Regijskega centra nevladnih organizacij jugovzhodne Slovenije. Ob pomanjkanju filatelističnih krožkov na novomeških osnovnih šolah (šole so popolnoma

Spominski ovitek ob razstavi v prostorih Policijske uprave Novo mesto.

nezainteresirane), občasno obiščemo filatelistični krožek na OŠ Šmarjeta oz. njihovo mentorico in ji izročimo nekaj filatelističnega gradiva. Gradivo smo že večkrat poslali tudi krožkarjem v Žalec in enkrat v Prebold.

FD Novo mesto je bilo v preteklosti že večkrat uspešno pri predlogih za znamke, saj jih je na našo pobudo Pošta Slovenije izdala že 11 (2 x po 2 v seriji, 4 posamično in 3 v bloku). Na našo pobudo smo, skupaj z Mestno občino Novo mesto in Dolenjskim muzejem Novo mesto, pripravili

Nika in Franc Klemenčič na Bazarju nevladnih organizacij.

predlog za izdajo priložnostne poštne znamke ob počastitvi 650-letnice Novega mesta. Znamke žal ne bo, bo pa 27. marca 2015 izšla poštna celina in organizirali bomo predstavitev razglednične dopisnice v Novem mestu.

V naslednjem letu načrtujemo večje število propagandnih razstav. Predstavili bomo poštno-zgodovinsko filatelistično gradivo, redne in priložnostne poštne žige novomeških pošt, od predfilatelije do danes, postavili razstavo razglednic Novega mesta, društveno razstavo zbirki naših članov, izdali nekaj osebnih znamk in spominskih ovitkov ter pripravili vrsto drugih manjših tematskih razstav. Naši razstavljalci bodo sodelovali na domačih in mednarodnih tekmovalnih razstavah, boljše eksponate smo že prijavi tudi za razstavo v Londonu in v Singapurju. Skratka, v društvu se po nekaj letih zaspanosti spet nekaj dogaja in z optimizmom zremo v prihodnost.

Alojz Tomc
alozj_tomc1@t-2.net

Pomoč v poplavah

Že od samega začetka življenja na zemlji je ljudem pretela nevarnost dogodkov, ki so bili posledica vodnega vala oziroma neobičajno velike količine vode na enem mestu, zaradi delovanje naravnih sil kot so padavine, nabiranje ledu, drsenje tal ali potresi. V današnjem času se je temu pridružilo še zrušenje jezov in rušenja v vojnah.

Najzgodnejša znana, toda zagotovo največja poplava na Zemlji, je bil po Bibliji svetovni potop kot posledica 40-dnevnega neprekinjenega dežja. V Mezopotamiji, zibelki današnje civilizacije, je prihajalo do poplav zaradi rek Eufkrat in Tigris. Tega niso mogli preprečiti niti največji vladarji tistih časov. Tudi v novejši zgodovini so znane velike katastrofe zaradi poplav z milijoni mrtvih in neprecenljivo materialno škodo. Reke Huang He (Rumena reka), Yangtze in Huai so v zadnjih 150 letih odnesle več milijonov ljudskih žrtev. Tudi evropske reke kot Donava, Ren, Sava, Volga, Sena in druge so se izlivala iz svojih korit in pri tem povzročile velike gospodarske škode in odnašale človeška življenja.

Slovenska doplačilnica za pomoč žrtvam poplav iz leta 2005.

Motivi poplav in reševalcev v takih nesrečah (vojaki, gasilci) niso neznani izdajateljem poštних znamk, ki že več kot stoletje obračajo pozornost javnosti na preventivno delovanje zaščite pred poplavami, hrabrost in humanitarno delo gasilcev, pripadnikov civilne zaščite in podobnih organizacij, vojakov in drugih,

toda tudi na neposreden način pomagajo žrtvam poplav s pomočjo poštних znamk z doplačilom.

Prva avstralska znamka z doplačilom v zgodovini.

Hrvaški priložnostni žig na temo poplav.

Verjamemo lahko, da bodo izredne poplave v letu 2014, kot jih ne pomnimo na območju Slovenije, vzhodne Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Srbije oziroma porečja reke Save spodbudile komisije, ki odločajo o motivih na znamkah, in izdajatelje znamk o trajnem zaznamovanju teh dogodkov. S tem bi pomagali nesrečnim prebivalcem poplavljenih območij, toda tudi poučno delovali na širše mase ljudi, katerih glas je zelo pomemben, ko je vprašanje dolgoročne strategije obrambe pri naravnih nesrečah, kot so poplave.

Ivo Aščić, AIJP

Aktivnosti v Celju in Žalcu

Čeprav se to jesen pri nas doma ne dogajajo velike filatelistične prireditve, pa lahko sledimo množici manjših, za propagiranje in razvoj naših zbirateljskih dejavnosti enako pomembnih.

Od leve: Bojan Bračič, podpredsednik FZS, Stane Rozman, direktor muzeja in Tone Petek pri pozdravnih nagovorih (Foto: M. Bračič).

V Celju smo bili priča razstavi Pozabi oteta preteklost, ki jo je v prostorih Pokrajinskega muzeja Celje pripravil Tone Petek. V desetih vitrinah je zbral filatelistično gradivo z najrazličnejšimi zgodovinskimi artefakti, ki tako prikazani opozarjajo nase in na čase iz katerih izvirajo.

V Celje se je po potovanju po Sloveniji, »vrnila« filatelistična zbirka rib. Prvič je bila razstavljena ob prazniku slovenskih ribičev, junija letos v prostorih Državnega sveta. Potem so jo prenesli v BTC, pa v Mursko Soboto, pa ... .. Zdaj

Razstava v Mercator centru v Celju.

so si jo lahko ogledali v enem od celjskih nakupovalnih središč.

Tone je med tem pripravil že naslednji razstavi. Na prvi je zbral množico znamk, za katere so osnutke narisali otroci, in je bila uvod v proslavljanje 40-letnice zgradbe II. OŠ Celje. Drugo, z naslovom Miti in legende, pa so 3. decembra odprli v galeriji Kwartirna hiša v Celju.

Veni Ferant pred svojim eksponatom.

Razglednice si vedno bolj utirajo prostor v filateliji, zaenkrat vsaj na filatelističnih razstavah. Prav posebno razstavo tega zanimivega in dokumentarnega gradiva je pripravil Žalčan Veni Ferant v žalski knjižnici. Ob razglednice z motivi iz Žalca je postavil svoje fotografije, ki jih je posnel tako, da so prikazovale iste detajle, iz istih zornih kotov kot razglednice pred dvajsetimi, tridesetimi, štiridesetimi in več leti. Primerjava je bila zelo zanimiva že za obiskovalce od drugod, verjamem pa, da so v njej Žalčani uživali.

Svojo pripadnost filateliji pa je Veni pokazal s priložnostno filatelistično razstavo o tiskarjih in tiskarstvu v petih vitrinah, ki je bila del prireditve v atriju ljubljanske pošte, ob jubileju Srednje medijske in grafične šole.

Bojan Bračič

Ujemite praznično veselje na samo vaši poštni znamki!

OSEBNE POŠTNE ZNAMKE

BOŽIČNI PRAZNIKI SO ČAS SREČE IN ZADOVOLJSTVA. OHRANITE TE LEPE TRENUTKE NA OSEBNIH POŠTNIH ZNAMKAH!

Izkoristite 20-odstotni božični popust na izdelavo osebnih poštних znamk. Na spletni strani www.posta.si poiščite akcijo **BOŽIČ**, v polje Geslo vpišite besedo **Božiček** in z nekaj kliki oblikujete in naročite svoje osebne poštne znamke.

Info & naročila:
osebnaznamka.posta.si ali
osebne.znamke@posta.si

AKCIJA BOŽIČ
-20%
OD 19. 11. DO 31. 12. 2014

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE